

та припинення булінгу серед дітей, вчасного повідомлення батькам та директору щодо випадків його виникнення.

На директора покладаються обов'язки щодо проведення роз'яснювальних робіт із кривдником, надання допомоги особі, яка стала жертвою булінгу, організацію заходів, спрямованих на профілактику та протидію булінгу.

Отже, можна зробити висновок, що сім'я дитини та середовище її перебування має вплив на формування поведінки дитини, яка може залежно від різних факторів стати або гарною, суспільно правильною, так і навпаки, суспільно непридатною або навіть злочинною.

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню). Закон України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>.

Камчатний Олександр Олександрович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
науковий керівник:

Рижкова Світлана Анатоліївна
старший викладач кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ

Дитина є об'єктом підвищеної уваги з боку сім'ї, суспільства, держави. Через фізичну та психічну незрілість особа потребує особливого захисту та догляду до досягнення повноліття, у тому числі відповідного правового захисту від народження. Формування вітчизняної моделі ювенальної юстиції має бути пов'язане не лише зі створенням системи судів у справах неповнолітніх, а й із формуванням позасудової системи інститутів відповідальності неповнолітніх, покликаної насамперед попередити правопорушення неповнолітніх.

Сучасні соціально-економічні умови, сімейне виховання, негативний вплив навколишнього середовища тісно пов'язані з причинами протиправної поведінки неповнолітніх, що має свою специфіку і пов'язана з особливостями їх віку, фізичного та психічного розвитку, незавершеного морального розвитку.

Термін «профілактика правопорушень неповнолітніх» ще не вживається належним чином у науці та не згадується в нормативних актах. Однак є всі передумови для його більш активного використання. Делікт (від лат.

«delictum») – проступок, провина, проступок. Деякі фальшивомонетники визначають адміністративне правопорушення як сукупність адміністративних правопорушень (правопорушень), що вчиняються на певній географічній території, у певний проміжок часу [1, с.172].

Профілактика правопорушень у дітей має бути загальносоціальним завданням, на якому краще зосередитися до того, як вони зазнають лиха [2, с. 2-3]. Тому першим завданням системи ювенальної юстиції є запобігання таким злочинам.

Ювенальна юстиція є однією з основних форм забезпечення (захисту) прав дитини у конкретній сфері правовідносин – юстиції та інших суміжних суспільних відносинах.

Профілактика неповнолітніх – це в ширшому розумінні відносно самостійний (автономний напрям у системі ювенальної юстиції) вид соціально-правових відносин, що має суб'єкт правового впливу та система суб'єктів, які здійснюють цей вплив у межах, визначених законом.

Окрім того, вона є передусім невід'ємною частиною соціальної та антидевіантної політики держави, а тому тісно пов'язана з такими суміжними інститутами, як соціальний захист сім'ї, дітей та молоді; по-друге, превентивна освіта, освіта, що разом вирішує комплекс загальних і конкретних завдань щодо охорони дитинства, захисту прав дітей та їх законних інтересів.

Загальні (основні) повноваження поліції законодавець виклав у статті 23 Закону України «Про Національну поліцію». Ці повноваження є в принципі універсальними за своєю спрямованістю (вони не орієнтовані на конкретний суб'єкт впливу), тобто можуть бути реалізовані в будь-якій ситуації виконання поліцейської функції.

Проте деякі з них знаходять додаткове регулювання в інших нормативно-правових актах (зокрема законах), що регулюють окремі важливі аспекти ювенальної превенції, підкреслюють правовий статус дитини тощо. У цьому контексті Закон України «Про органи та служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (стаття 5) надає правоохоронним органам повноваження та зобов'язує:

- 1) проводити роботу з профілактики правопорушень неповнолітніх;
- 2) виявляють причини та умови, що сприяють вчиненню дітьми злочинів, вживають у межах своєї компетенції заходів щодо їх усунення; беруть участь у правовому вихованні дітей;
- 3) виявити дорослих, які залучають дітей до злочинності, проституції, пияцтва, наркоманії та жебрацтва тощо.

До «профілактичних» повноважень поліції можуть входити деякі конкретні завдання, що безпосередньо пов'язані із завданням охорони громадського порядку.

Це стосується, наприклад, нагляду за дітьми віком до 16 років у розважальних закладах чи закладах громадського харчування з 22:00 до 06:00

лише у присутності хоча б одного з батьків дитини чи іншого законного опікуна чи особи, яка його супроводжує. Або обмеження продажу пива (окрім безалкогольних напоїв), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, столових вин та тютюнових виробів неповнолітнім, у приміщеннях та на території навчальних закладів, медичних закладів тощо.

Профілактика у підлітків значною мірою імітує особливості профілактики, особливо як різновиду соціального управління. Тому профілактика неповнолітніх переважно здійснюється через адміністративно-правовий механізм. Теоретична ідея класифікації ювенальної превенції є важливою для якнайкращого аналізу змісту цього механізму та стратегії його вдосконалення.

Поділ повноважень поліції на адміністративні та пенітенціарні служби є більш умовним, оскільки на практиці ці повноваження часто перекриваються та взаємопов'язані.

Залежно від очікуваних результатів заходи поліції щодо здійснення своїх повноважень можна поділити на одноразові, довгострокові та періодичні.

Разові заходи спрямовані на досягнення негайного ситуаційного результату: наприклад, припинення правопорушення щодо дитини, утримання безпритульної дитини та повернення її за місцем проживання, навчання чи переведення до спеціальних дитячих установ.

Довгострокові заходи зазвичай спрямовані на довгоочікуваний результат або коли вжиті заходи не дають бажаного результату відразу. До таких повноважень належать: розшук зниклих безвісти дітей, дітей, залишених у сім'ях, закладах освіти (передвижників) та спеціальних установах для дітей; перевезення дитини на профілактичний облік.

Періодичними вважаються заходи, що досягають наміченої мети за умови їх систематичного виконання. До таких повноважень, що потребують регулярного та послідовного виконання, можна віднести участь працівників міліції у превентивному вихованні дітей; відвідування правопорушників віком до 18 років за місцем їх проживання, навчання, роботи, опитування їх, їх батьків (усиновлювачів) чи опікунів тощо.

Тож коли ми говоримо про делікт, то маємо на увазі сукупність діянь, що містять ознаки як адміністративного, так і кримінального правопорушення. Деякі прояви поведінки дитини є соціально небажаними чи осудними, але вони не є злочинними – вони не вважаються злочином чи правопорушенням згідно із законом (відсутність, цькування, неповага та цинізм тощо).

---

1. Адміністративне право України: підруч.. За заг.ред. Т.О.Коломоєць. Київ : «Істина», 2008. 457 с.

2. Лесько Н. В. Адміністративно-правова діяльність органів і служб у справах дітей щодо профілактики правопорушень : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2013. 20 с